

Koncept otvorene nauke: Iskustvo Univerziteta u Banjoj Luci

Dragana Radulović
Banjaluka, 27. maj 2020. godine

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
UNIVERSITY OF BANJA LUKA

OTVORENA NAUKA – pokret čiji je cilj promocija i ostvarivanje slobodnog pristupa naučnom znanju, naučnim podacima i rezultatima naučnog istraživanja, prvenstveno onih finansiranih javnim (budžetskim) sredstvima.

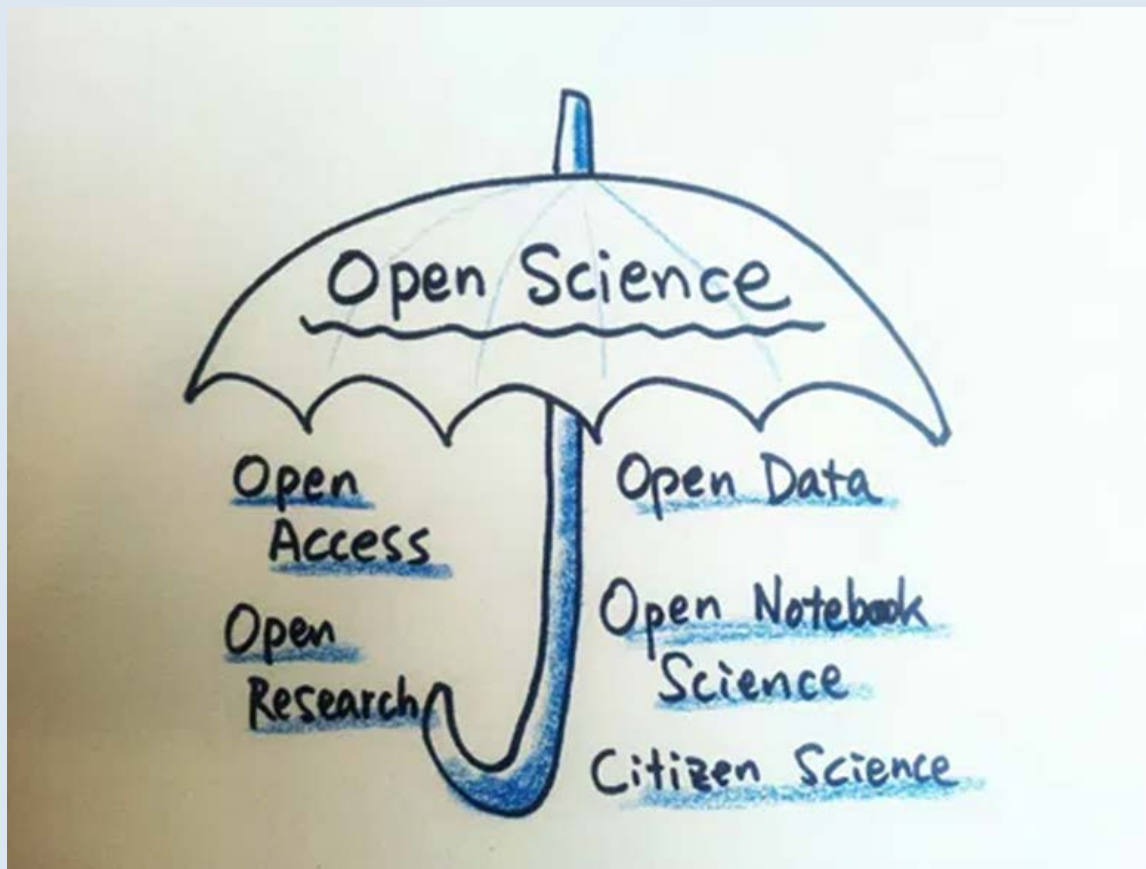

IMAGE SOURCE: OPEN SCIENCE 우산 | BY EOTLS4387/ FLICKR | LICENSED UNDER CC-BY 2.0

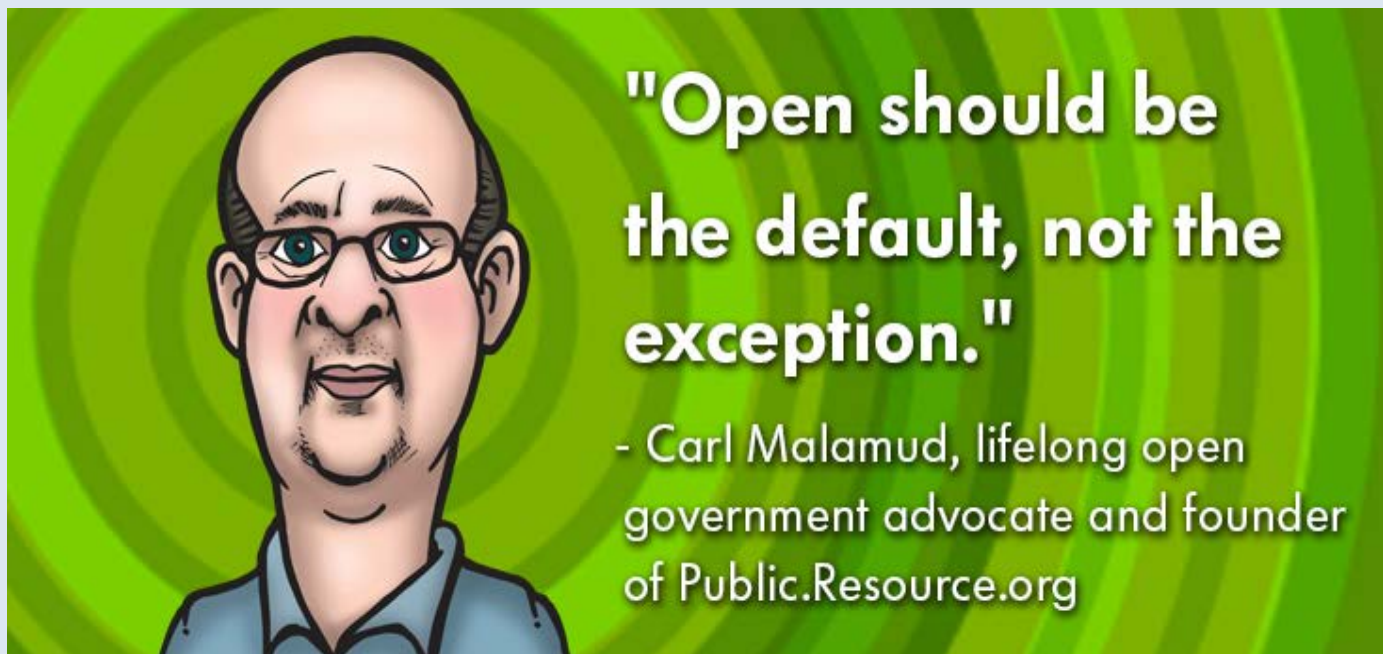
ZAŠTO OTVORENA NAUKA?

- ✓ Bolja vidljivost rada
- ✓ Povećana mogućnost primjene istraživanja
- ✓ Veća citiranost
- ✓ Mogućnost uticaja na kreiranje politika
- ✓ Javna dostupnost istraživanja
- ✓ U skladu je sa uslovima finansiranja projekata
- ✓ Poreski obveznici dobijaju određenu vrijednost za svoj novac
- ✓ Rad je dostupan i istraživačima iz zemalja u razvoju

OTVORENI PRISTUP (Open Access) u naučnoj zajednici odnosi se na neograničen i besplatan pristup naučnim publikacijama na internetu.

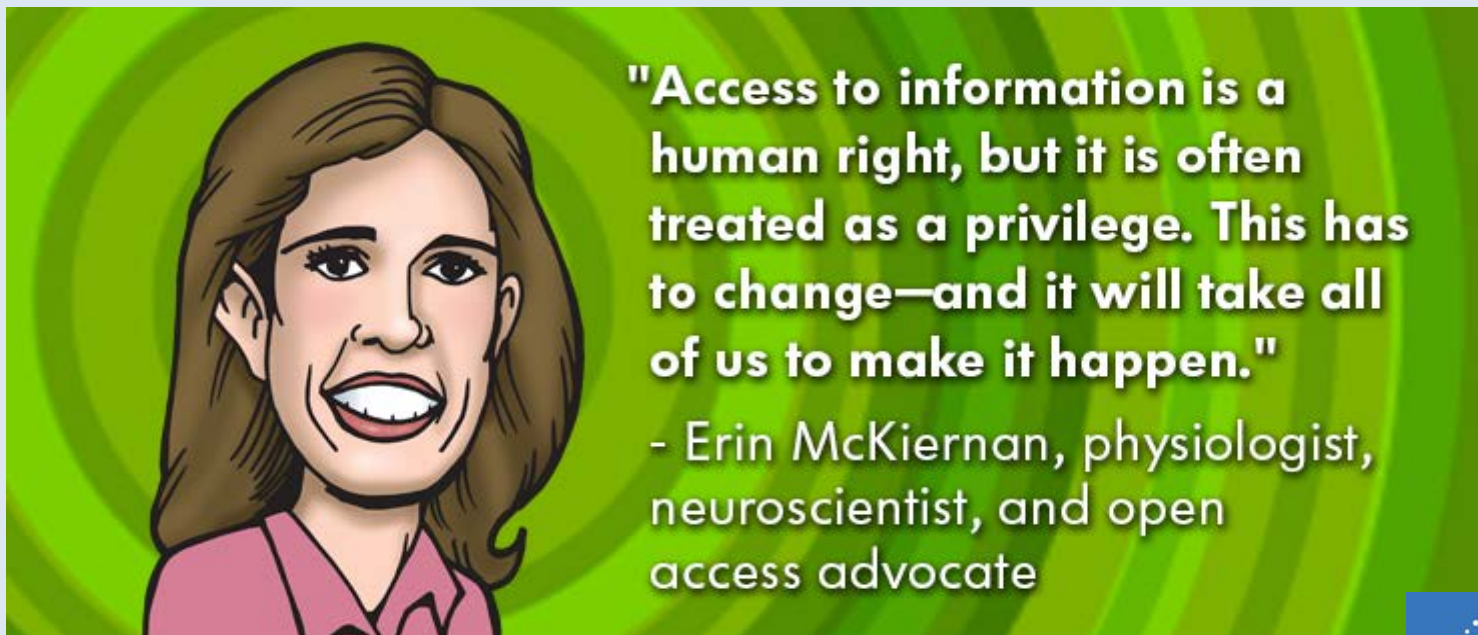

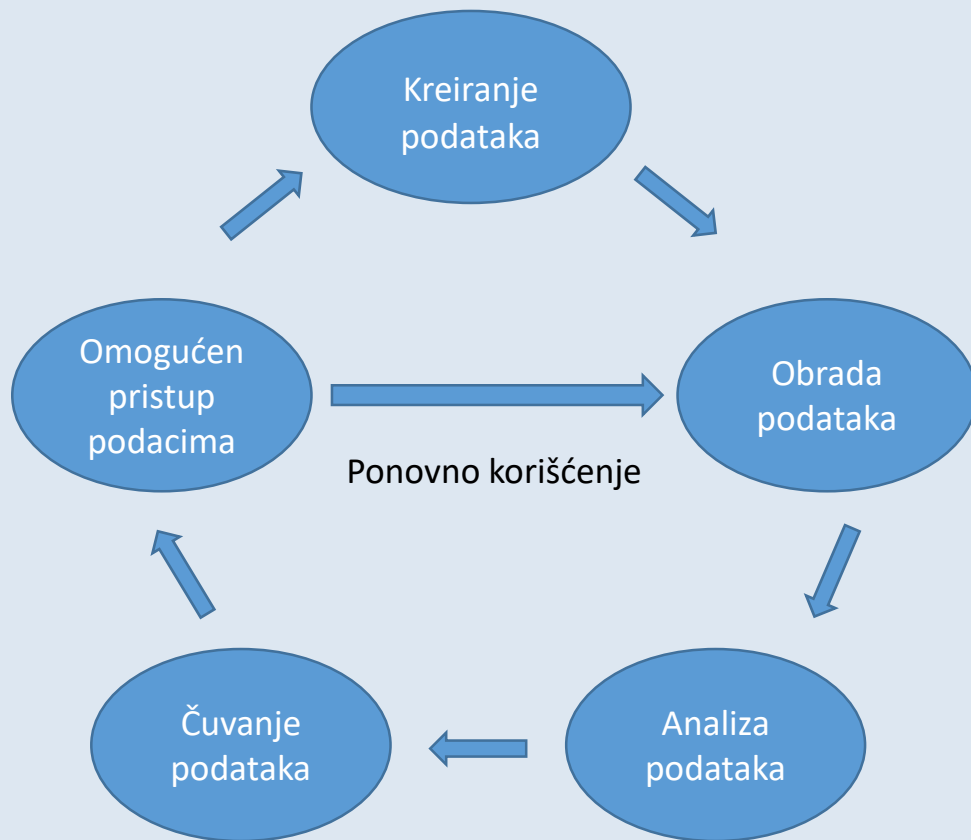
Izvor: whyopenresearch.org/oaquotes

Adekvatan tretman istraživačkih podataka odnosi se na pažljivo rukovanje i organizaciju istraživačkih podataka tokom čitavog ciklusa istraživanja u cilju efikasnog sprovođenja istraživačke aktivnosti i omogućavanja saradnje sa drugim istraživačima.

Izvor: whyopenresearch.org/oaquotes

Primarni istraživački podaci dijele se najčešće iz dva razloga:

- a) Provjera i verifikacija analize podataka
- b) Upotreba podataka u novim istraživanjima

Pojam „otvorena metodologija“ obuhvata proceduralna, tehnička i tehnološka rješenja namijenjena primjeni u naučnim istraživanjima koja su otvoreno dostupna zajednici.

Ključna karakteristika otvorenih metodologija je njihova direktna primjenjivost od strane krajnjeg korisnika (transparentnost).

Direktivom 2003/98/EC Evropskog parlamenta i Savjeta utvrđeno je načelo da **svi dostupni podaci u okviru javnog sektora treba da budu dostupni svim zainteresovanim stranama**, bez diskriminacije, za višekratno korišćenje u komercijalne i nekomercijalne svrhe za slične vrste korišćenja i po cijeni koja ne prelazi granične troškove distribucije podataka.

Izvor: whyopenresearch.org/oaquotes

Препорука Комисије (ЕУ) 2018/790

25. април 2018.

о приступу и чувању научних информација

Европска комисија,

узимајући у обзир Уговор о функционисању Европске уније, а посебно члан 292,

пошто је:

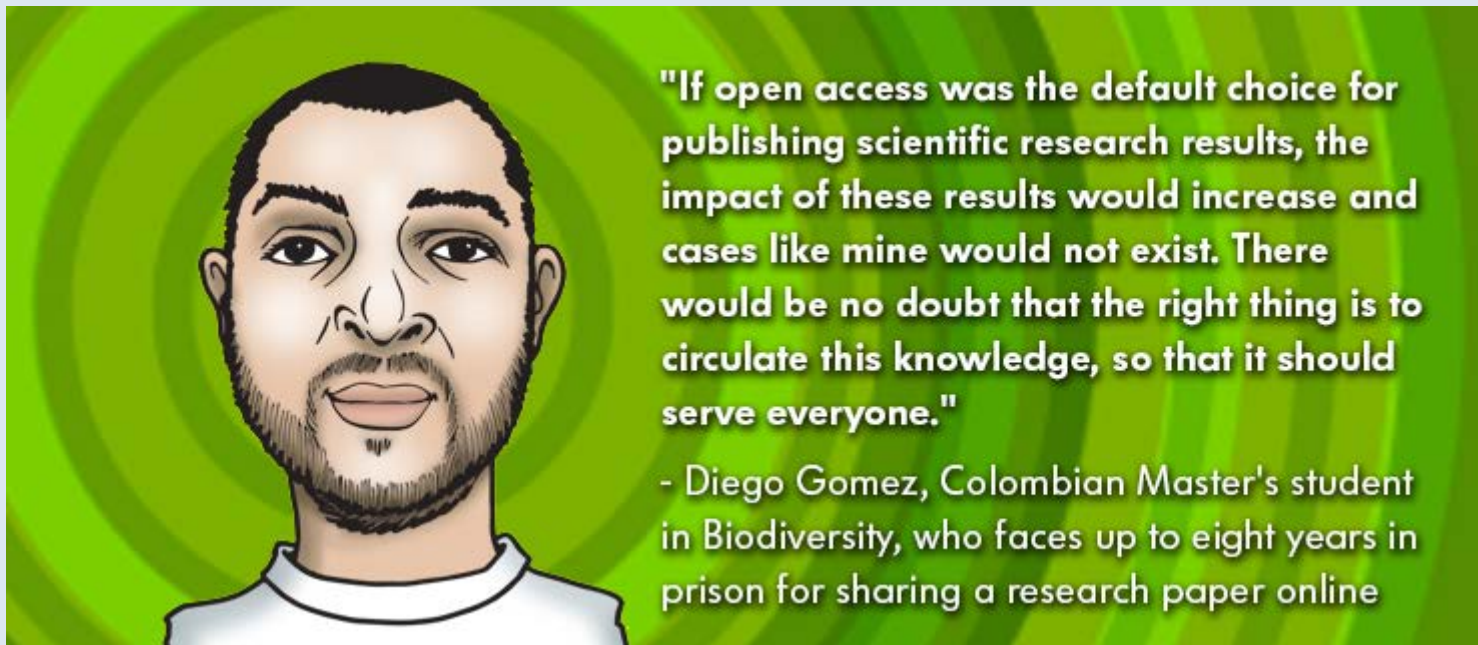
(1) Европска комисија у јулу 2012. године усвојила пакет о научним информацијама који се састоји од саопштења „Ка бољем приступу научним информацијама: остваривање веће користи од јавних улагања у истраживања“[1] и Препоруке Комисије 2012/417/EU[2]. У Препоруци 2012/417/EU наводи се да ће Комисија преиспитати напредак који је у Унији постигнут како би се проценило да ли је потребно предузимати нове мере за остварење утврђених циљева.

(2) У саопштењу „Стратегија јединственог дигиталног тржишта за Европу“[3] истиче се значај дисеминације података као катализатора привредног раста, иновација и дигитализације у свим гранама привреде, а посебно у области малих и средњих (и новооснованих) предузећа, као и друштва у целини. Констатује се да у контексту преласка на ефикаснију и приступачнију отворену науку „велики подаци“ и рачунарство високих перформанси доводе до промене метода истраживања и преношења знања.[4] Најављује се да ће Комисија подстицати приступ јавним подацима како би допринела иновацијама и раду на облаку отворене науке за истраживања у оквиру иницијативе за формирање Европског облака. У средњорочном прегледу „Стратегије јединственог дигиталног тржишта“[5], Комисија је најавила да ће и убудуће радити на побољшавању „доступности и виšekратног коришћења јавних података и података финансираних јавним средствима“.

(3) У саопштењу о иницијативи за формирање Европског облака „Стварање конкурентне привреде засноване на подацима и знању у Европи“[6] износи се рационалан и свеобухватан план за развој Европског облака за отворену науку (EOSC) као поузданог и отвореног окружења које научној заједници омогућава похрањивање, размену и виšekратно коришћење научних података и резултата. Најављује се и да ће Комисија

Čuvanje rezultata naučnih istraživanja predstavlja javni interes. To je po tradiciji dužnost svih biblioteka ili arhiva, a naročito deponitnih nacionalnih biblioteka.

Izvor: whyopenresearch.org/oaquotes

U saopštenju o inicijativi za formiranje Evropskog oblaka najavljuje se: „formiranje evropskog oblaka otvorene nauke će započeti udruživanjem postojećih infrastruktura za naučne podatke koje su trenutno ograničene na različite discipline i rasute po različitim državama članicama“.

Sastanak radne grupe održan u Briselu januara 2020, u vezi sa usvajanjem Protokola o otvorenom pristupu istraživačkoj infrastrukturi između zemalja Zapadnog Balkana

Regional Cooperation Council

Protocol on Open Access to Research Infrastructure in the Western Balkans

PREAMBLE

Having in mind the goals and priorities stipulated by the South East Europe 2020 Strategy and the Multi-Annual Plan on Regional Economic Area aimed at enhanced cooperation in research and science and removing obstacles to mobility of researchers;

Taking into consideration the developments within the European Research Area and the importance of full integration of the Western Balkans into the European Research Area;

Recognising the importance of Research Infrastructures, including e-infrastructures, as the core of the knowledge triangle of research, education and innovation and their crucial role towards open, inter-connected, data driven and computer intensive research, experimental research, as well as education and training;

With an objective to promote and enable smooth access to research infrastructures in order to enhance innovative research and development, to improve related methods and skills in the workforce through enhances regional cooperation between researchers;

„Istraživačke infrastrukture“ su objekti, resursi i usluge koje istraživačke zajednice koriste za sprovođenje istraživanja i podsticanje inovacija u svojim oblastima. Uključuju: istraživačke laboratorije, naučnu opremu (ili skupove instrumenata), resurse zasnovane na znanju poput kolekcija, arhiva i naučnih podataka, e-infrastructure poput podataka i računarskih sistema i komunikacionih mreža, i bilo koje druge alate neophodne za postizanje izvrsnosti u istraživanju i inovacijama.

„Korisnici“ istraživačke infrastrukture mogu biti pojedinci, timovi i institucije iz akademskih ustanova, preduzeća, industrije i javnih službi.

„Pristup“ se odnosi na zakoniti i ovlašćeni fizički, daljinski i virtuelni pristup, interakciju sa i korišćenjem istraživačke infrastrukture i na usluge koje istraživačka infrastruktura nudi svojim korisnicima.

Izvor: whyopenresearch.org/oaquotes

EU komesar za nauku, istraživanje i inovacije,
Karlos Medas, januara 2020:

„85% naučnih podataka se nikada ne iskoristi, što je neprihvatljivo. Izvršiće se prikupljanje podataka za sve istraživače koji žele da ih koriste (ili ponovo koriste). Zato je EOSC prvi u svijetu koji će to omogućiti“.

E-THESES

SEARCH

SEARCH ALL METADATA

ADVANCED SEARCH

BROWSE

"E-theses" system is created to enable search and download of doctoral dissertations from a local repository or from the central database of doctoral dissertations of the University of Banja Luka. Local repositories and the joint repository of doctoral dissertations are an integral part of the digital repositories PHAIDRA – a system for indexing and archiving of scientific and professional papers written by professors and assistants from the University of Banja Luka. According to the copyright policy a repository contains dissertations with signed statements in which a candidate authorizes a University to upload their dissertation into the digital repository and defines license conditions. Dissertations are searchable within "E-theses" or within PHAIDRA.

INFORMATION

CONTACTS

LATEST THESES

PHAIDRA

NUMBER OF ALL THESES IN UNIVERSITY REPOSITORIES: 112

COBISS.RS

NUMBER OF ALL THESES IN LOCAL REPOSITORY: 112

LAST 25 THESES

LOG IN

FILTER

ETD-MS

Export

Select	Title	Author	Faculty	Date Copyrighted	Full text
☐	ULAGANJE U KREDITNE DERIVATE S CILJEM SMANJENJA KREDITNOG RIZIKA NA TRŽIŠTU	GRUJIĆ, Miloš	Univerzitet u Banjoj Luci - Ekonomski fakultet	2020	

Универзитет у Бањој Луци потписник Берлинске декларације

01. јун 2016. 12:14:44

Наука и развој

Универзитет у Бањој Луци

Опште

Универзитет у Бањој Луци придружио се институцијама потписницама Берлинске декларације о отвореном приступу научном знању. Одлуком Сената, Универзитет се уврстио на списак институција 18.05.2016. године.

Мисија ширења знања само је дјелимично испуњена ако информације нису широко и једноставно доступне друштву. Стога се на овај начин пружају могућности ширења знања не само помоћу класичних форми него све више и преко парадигме отвореног приступа преко интернета. Отворени приступ дефинишемо као свеобухватан извор људског знања и културне баштине који је потврђен од стране научне заједнице.

Да се наш Универзитет уврстио на списак потписника може се видјети на линку: <https://openaccess.mpg.de/319790/Signatories>

Универзитет у Бањој Луци члан OpenAIRE мреже

31. јануар 2020. 12:17:52

Наука и развој

Актуелно

Опште

Универзитет у Бањој Луци је на Генералној скупштини OpenAIRE LE одобрен за редовног члана ове европске истраживачке мреже.

Циљ OpenAIRE-а је да науку учини отвореном и транспарентном, да омогући иновативне начине комуницирања и праћења истраживања те преобрази друштво путем потврђених научних знања. Осим тога, платформа омогућава грађанима, едукаторима, донаторима, државним службеницима и привреди да пронађу начине да науку учине корисном за себе, своје радно окружење и друштво.

OpenAIR је развио мрежу партнера током година у којој се налази укупно 65 европских универзитета, истраживачких центара и институција. Мрежа се састоји од тзв. националних контакт особа за отворени приступ (NOAD) којом управља Европска служба за подршку која подржава координирану транзицију према отвореној науци.

Мрежа пружа услуге интероперабилности које повезују истраживање и омогућавају истраживачима, финансијерима и истраживачким администраторима да лако прихвате отворену науку. Такође повезује исходе истраживања (нпр. публикације, информације, софтвере) са њиховим ствараоцима (нпр. истраживачима, институцијама, донаторима), омогућујући откривање, транспарентност, поновљивост и осигурање квалитета истраживања.

Више о OpenAIRE мрежи можете наћи [овдје](#).

EVERYONE ON THE ROAD TO OPEN SCIENCE

OPEN EDUCATIONAL RESOURCES

OPEN DATA

OPEN ACCESS

CITIZEN SCIENCE

OPEN SOURCE

